

רשומות

ספר החוקים

16 בנובמבר 2023

3116

ג' בכסלו התשפ"ד

עמוד

חוק הארכת תקופות ורחיתת מועדים (הוראת שעה – חרבות ברזל) (תכנון ובניה ומרקעי ציבור),
התשפ"ד-2023 .....

תיקון עיקרי:
חוק התכנון והבנייה – הוראת שעה – מס' 147

חוק הארכת תקופות ודוחיות מועדים (הוראת שעה – חרבות ברזל) (תכנון ובניה ומרקעי ציבור), התשפ"ד-2023*

הגדרות

- .1 (א) בחוק זה –
  - ”החלטה מינימלית“ – החלטה או פעולה של רשות ציבורית, מכוח סמכותה לפי חוק;
  - ”חוק לקידום הבנייה במתחמים מועדרים“ – חוק לקידום הבנייה במתחמים מועדרים (הוראת שעה), התשע"ד-2014¹;
  - ”חוק התכנון והבנייה“ – חוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965²;
  - ”מוסד תכנון“ – כהגדרתו בחוק התכנון והבנייה, לרבות ועדת ערד לפיצויים ולהיטל השבחה כמשמעותה בסעיף 112 לחוק האמור;
  - ”המצב הביטחוני המיווה“ – המצב הביטחוני השורר במדינה, שבשלו הוכרז מצב מיוחד בעורף כהגדרתו בחוק ההתקנות האזרחיות, התשי"א-1951³, ביום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023);
  - ”תקופה ההקפאה“ – התקופה שמויים כ”ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) עד יום ט"ז בחשוון התשפ"ד (5 באוקטובר 2023) או עד תום תקופה ההארכה, או תקופה נוספת, שנקבעו לפי סעיף 8 ולענין תקופה, פעולה או מועד הנוגעים לשטח יישוב, כולל או חלקו, המוני בתוספת הראשמה או שטח הגובל עימיו – התקופה שמויoms כ”ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) עד יום ג' בטבת התשפ"ד (15 בדצמבר 2023), או עד תום תקופה ההארכה, או תקופה נוספת, שנקבעו לפי סעיף 8;
  - ”תקופה הקובעת“ – תקופה של שלושה חודשים מיום כ”ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023), או עד תום תקופה ההארכה, אם נקבעה לפי סעיף 8;
  - ”השר“ – שר הפנים.
- .2 (ב) לכל מונח בחוק זה תהיה המשמעות הנודעת לו בחוק התכנון והבנייה, אלא אם כן נאמר במשמעות אחרת.
  - (א) על אף האמור בכל דין, חלה תקופה שנקבעה לפי חוק המפורט בתוספת השנה השנייה בתוספת השליישית, בתקופה ההקפאה, כולל או חלקה, לא יבואו הימים שבתקופה ההקפאה, החלים בתקופה שנקבעה בהיקוק כאמור, בגין הימים של התקופה שנקבעה כאמור.
  - (ב) הוראות סעיף קטן (א) יחולו גם על תקופות לביצוע פעולה שנקבעו בהחלטה שננתן לפי דין מוסד תכנון או יו"ש ראש מוסד תכנון, או שנקבעו בהתאם לתוכנית; נקבע בהחלטה כאמור או בתוכנית מועד לביצוע פעולה בזמן תאריך מסוים, יראו לעניין סעיף קטן זה כאיילו נקבעה בהחלטה כאמור תקופה שתחילתה ביום מתן ההחלטה וסיומה באוטו תאריך.
  - (ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב), אלה רשאים להורות כי הוראות סעיף קטן (ב) לא יחולו לעניין תוכנית כאמור, אם שנקבעו כי יש דחיפות של ממש בקידום התוכנית, הנובעת מהמצב הביטחוני המיווה, ובכלל זה לשם שיקום אזורים שנפגעו עקב המצב כאמור, והוראות כאמור יפורסמו באתר האינטרנט של מינהל התכנון ושל מוסד התכנון שدن בתוכנית:

הארכת תקופות
וחירות מועדים
שנקבעו בחיקוקים
בענייני תכנון
ובניהו, בהחלטת
מוסד תכנון או
בתוכנית

* התקבל בכנסת ביום ב' בכסלו התשפ"ד (15 בנובמבר 2023); הצעת החוק ורבי הסבר פורסמו בהצעות חוק הממשל – 1,673, מיום כ"ב בחשוון התשפ"ד (6 בנובמבר 2023), עמ' .116.

¹ ס"ח התשע"ה, עמ' .750.

² ס"ח התשכ"ה, עמ' .307.

³ ס"ח התשי"א, עמ' .78.

- (1) יוֹשֵׁב רָאשׁ הַמּוֹעֵצָה הָרִצְתָּית לְתַכְנוּן וְלְבָנִיה – לעניין תוכנית מיתאר אֲרֶצִית, תוכנית לתשתיות לאומית או תוכנית מיתאר מחויזית, לפי חוק התכנון והבנייה, ולענין תוכנית מועדרת לפי חוק ליקידום הבניה במתהימים מועדרים;
- (2) יוֹשֵׁב רָאשׁ הַוּדָה המחויזית לְתַכְנוּן וְלְבָנִיה – לעניין תוכנית מיתאר מוקומית או תוכנית מפורטת לפי חוק התכנון והבנייה.

בלי לגרוע מהוראות חיקוק המינויו בתוספת השניה הקובעות מועדים להגשת התנגדויות, הערות, השגות או השמעת טענות, לפי העניין (בסעיף זה – התנגדויות), ומהוראות סעיף 2, יוֹשֵׁב רָאשׁ מוסד תכנון רשאי להורות על אחד או יותר מכל, וב בלבד שהמועד להגשת התנגדויות טרם החל לפני תחילת תקופת ההקפאה:

- (1) לקבע תקופה נוספת על התקופה האמורה באוֹתן הוראות חיקוק ובסעיף 2, לשם הגשת התנגדויות, אם סבר שיש לכך הצדקה בשל המצב במצב הביטחוני המוחה, יוכל שיקבע כאמור דרך כלל או לעניין סוג תוכניות; החלטת יוֹשֵׁב רָאשׁ מוסד התכנון כאמור תפורסם באתר האינטרנט של מוסד התכנון;
- (2) להורות על דיון בהתנגדות שהוגשה לאחר תום המועד להגשת התנגדות לפי הוראות חיקוק או לפי הוראות חוק זה, לפי העניין, אם סבר שיש לכך הצדקה בשל המצב הביטחוני המוחה.

מניחל מינהל התכנון ויוֹשֵׁב רָאשׁ הַמּוֹעֵצָה הָרִצְתָּית לְתַכְנוּן וְלְבָנִיה כאחד יפרשו הנחיות לעניין הארכת תקופות וڌicity מועדים לפי חוק זה, ורשאים הם לקבע בנסיבות כאמור, בין היתר, הוראות לערניין הארכת תקופות בהתאם לנסיבות הנטנות למוסד התכנון לפי חיקוק, לעניין הפעלת סמכות יוֹשֵׁב רָאשׁ מוסד התכנון לפי סעיף 3, ולענין נסיבות הקשורות למצב הביטחוני המוחה שיש להביאן בחשבון לגבי הליכים הקובעים בחיקוק שאינם מוסדרים בחוק זה; הנחיות כאמור יפורסמו באתר האינטרנט של מינהל התכנון.

(א) על אף האמור בסעיף 2(ב), נקבעה בתוכנית הוראות פקיעה או קבע מוסד תכנון הוראות פקעה מכוח הוראה בתוכנית, והוראות הפקעה חלה בתקופה של חמישה חודשים מיום כ"ב בתשרי התשפ"ד (6 באוקטובר 2023), יידחה מועד הפקעה האמור בשישה חודשים (סעיף זה – תקופת הדחיה).

(ב) השה באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, רשאי להאריך את תקופת הדחיה, בתקופה אחת בלבד שלא תעלה על ישיה וחודשים, אם נוכח כי מתקיימות נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת עקב המצב הביטחוני המוחה.

עודה מקומית עצמאית שהסתמכתה הستימה בתקופה שמויים י"ד באב התשפ"ג (1 באוגוסט 2023 עד ליום כ' באדר א' התשפ"ד 29 בפברואר 2024) תוארך הסמכה לתקופה של שנה, ורשאי לשאר להאריכה לתקופה ארוכה יותר בהתאם להוראות חוק התכנון והבנייה; אין בהוראה זו כדי לגרוע מסמכות השר לבטל את ההסכם לפי סעיף 31(ז) לחוק התכנון והבנייה.

(א) על אף האמור בחיקוקים כאמור להלן, התקופה הקובעת לא טובא במניין התקופות למתן החלטה מינהלית הקבועות בהתאם חיקוקים:

- (1) סעיפים 217, 219 עד 222, 235 ו-237 לחוק התכנון והבנייה; ואולם לעניין הוראות אלה בעניין עובדה אסורה לגבי בית מגורים או שימוש אסור בבית מגוריים, יקרוואו את הגדירה "התקופה הקובעת" כר:

סמכות הארכת
תקופות על ידי
יוֹשֵׁב רָאשׁ מוסד
תכנון

החינוך מנהל
מנהל התכנון
יוֹשֵׁב רָאשׁ
המועצה הארצית
תכנון ולבניה

רחית מועד
פקיעתן של
תוכניות

הארכת ההסכמה
של ועדות
מקומיות עצמאיות

הארכת תקופת
למונח החלטה
מינימלית ברגע
לצווים מינהליים
בענייני תכנון
ובניה ומרקעי
ציבור

"התקופה הקובעת" – התקופה שמיoms כ"ב בתשיי התשפ"ד ד באוקטובר

2023 עד יומם י"ז בכסלו התשפ"ד (30 בנובמבר 2023) או עד תום

תקופת ההארכה, אם נקבעה לפי סעיף 8;";⁴

(2) סעיפים 4, 5 ו-5א לחוק מקרקעי ציבור (פינוי קרקע), התשמ"א-1981;⁵

(3) סעיפים 29ה ו-29ו לחוק לקידום הבניה במתחמים מודדים.

(ב) אין בהוראות סעיף קטן (א) כדי לגורע מהסמכות לתת החלטה מינימלית לפי אותם חיקוקים, אם התקבל לכך אישור גורם מוסמך ואם יש דחיפות מזמן ההחלטה; בסעיף קטן זה, "גורם מוסמך" – אחד מללא, לפי העניין: מנהל הדירה הארץית לאכיפה במרקען או המשנה למנהל הדירה, מנהל הפיקוח בהגדתו בסעיף 35(ב) לחוק העבירות המינימליות, התשמ"ו-1985,⁶ או מנהל חטיבת השמירה על הקרקע ברשות מקרקעי ישראל.

(ג) ניתנה התראה לפי תקנה 5 לתקנות העבירות המינימליות (קנס מינימלי – תכנון ובניה), התשע"ח-2018,⁷ שהמועד האחרון הקבוע בה להשבת המצב לדמותו חל בתקופה הקובעת, ידחה המועד האמור בשלושים ימים; ואולם לעניין התראה שקיבל מי שזכה לדחיתת מועד כהגדתו בחוק דחיתת מועדים (הוראת שעה – חרבות ברזל) (חויה, פסק דין או תלות לרשותה), התשפ"ד-2023,⁸ לא TABOA התקופה הקובעת במנין הימים לעניין התקנה האמורה או שהמועד האחרון להשבת המצב לדמותו ידחה ב-120 ימים ממועד מסירת התראה, לפי המאוחה.

(א) (1) שר האוצר לעניין חיקוקים לפי סעיף 7(א)(1), או שר הבינוי והשיכון לעניין חיקוקים לפי סעיף 7(א)(2) ור' (3), בהסכמה השר באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, רשאי, לצורך, להאריך את התקופה הקובעת לעניין חיקוקים כאמור בתקופות נוספות עלי עלי על חדשניים כל אחת, אם נמצא כי מתקיימות נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת עקב המצב הביטחוני המזוהה בלבד שמשך ההארכה הכלול לפי סעיף קטן זה לא עלה על שישה חודשים.

(2) הארכה לפי פסקה (1) יכול שתהייה לגבי כל שטח המדינה או חלק منهו, וכן רשאי שר האוצר או שר הבינוי והשיכון, לפי העניין, לקבוע בצו כאמור באותה פסקה, כי יחולו רק חלק מההווראות המנווות בחוק זה לגבי כל שטח המדינה או חלק منهו, והכל כפי שיפורט בעzo.

(ב) (1) השר רשאי, לצורך, להאריך את התקופה הקפאה או לקבוע תקופה הקפאה נוספת, אחת או יותר, שתחול על שטח המדינה כולה או על היישובים המנויים בתוספת הראשונה, לפי העניין, אם נוכח כי מתקיימות נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת עקב המצב הביטחוני המזוהה בלבד שהארכה כאמור או בתקופה הקפאה נוספת שתיקבע לפי סעיף קטן זה לא עלה על שלושים ימים ומשמר ההארכה הכלול לפי סעיף קטן זה לא עלה על תשעה חודשים; הארכת התקופה ההקפאה או קביעת תקופה הקפאה נוספת חיקוק הקבועות בתוספת השלישייה, טעונה גם הסכמת שר האנרגיה והתשתיות.

(2) השה באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, ראש, לצורך, להאריך את התקופה הקפאה או לקבוע תקופה הקפאה נוספת לפי פסקה (1) שתחול על חלק משטח המדינה, והכל כפי שיפורט בעzo לפי אותה פסקה, וכן רשאי הוא לקבוע, בעzo, באישור הוועדה כאמור, כי יחולו רק חלק מההווראות המנווות

הארכת התקופה
הקובעת או תקופת
הקפאה ובסיוע
תקופת הקפאה
נספח

.8

⁴ ס"ח התשמ"א, עמ' 105.

⁵ ס"ח התשמ"ג, עמ' 31.

⁶ ק"ת התשע"ח, עמ' 2222.

⁷ ס"ח התשפ"ה, עמ' 14.

בתוספת התשנית והתוספות השלישיות לגבי כל שטח המדינה או חלק ממנו כפי שיפורט בצו, הארכת תקופת הקפאה או קביעת תקופת הקפאה נוספת, לעניין הוראות חיקוק הקבועות בתוספת השלישיות, טעונה גם הסכמת שר האנרגיה והתשתיות.

אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מסמכות הנטוונה למוסד תכנון, אדם או גופם הממלכתיים. 9.

שמירת דין

תקיד ציבורי על פי דין לדוחות מודדים או להאריך תקופות. 10.

הוראת מעבר

ניתנה החלטה על ידי מוסד תכנון או רשות ציבורית אחרת בתחום התקופת הקפאה ועד ערב תחילתו של חוק זה, ולפי הוראות חוק זה הייתה מניעה לקבל את ההחלטה בשל תקופת

הקפאה, יראו אותה כאיול לא ניתנה, ומוסד התכנון או הרשות הציבורית יהיה רשאי לדון בעניין בתרום תקופת הקפאה. 11.

ביצוע

הסדר ממונה על ביצוע חוק זה. 12.

שינויי התוספות

(א) השה באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, רשאי לשנות את התוספת הראשונה. (ב)

(ב) (1) השה באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, רשאי לשנות את התוספת השנייה, ובלאו יוסיף אלא חיקוקים שהוא ממונה על ביצועם

שעניינים תכנון ובניה. (2)

(2) שר האוצר בהחלטות עם השר ובאישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, רשאי, לשנות את פרט (1) לתוספת השנייה ולהוסיף או לגרוע סעיפים שהוא ממונה על ביצועם הקבועים בפרק י' לחוק התכנון והבנייה.

(ג) השה, בהסכמה שר האנרגיה והתשתיות, רשאי לשנות את התוספת השלישיות לעניין מודדים הקבועים בחוק משך הגז הטבעי, התשס"ב-⁸ 2002. 13.

(א) בתקופה של שישה חודשים מיום כ"ב בתשרי התשס"ד (ד באוקטובר 2023) יקרוואו את חוק התכנון והבנייה כך:

(1) בסעיף 18(2), במקום "שנתיים" יבוא "אחד", המילה "באחד" – לא תিירה, ובמקום "שבעה" יבוא "14"; (ב)

(2) בסעיף 86(ב)(2), במקום "שנתיים" יבוא "אחד", במקום "רשאים" יבוא "רשאי" ובמקום "שבעה" יבוא "14". (ב)

(ב) (1) בתקופה של שנה מיום תחילתו של חוק זה (להלן – תקופת הוראת השעה), יקרוואו את חוק התכנון והבנייה כך שבסעיף 157, אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

(ג) הוגשה בקשה להיתר הטעונה אישור של ועדת מקומית ולא החלטה הוועדה המקומית בבקשתה בתוך תשעה ימים ממועד קליטתה, יהולן הוראות אלה:

(1) כלליה הבקשתה בנייה של 40 יחידות דירות לפחות, יהיו הסמכויות הנטוונה לוועדה המקומית לגבי אותה בקשה נתנות לוועדת העירייה לפי סעיף 12 א' (בסעיף זה – ועדת העירייה), ועדת העירייה רשאית להמשיך לדון בבקשתה מהשלב שאליו הגיעו הוועדה המקומית; מזכיר הוועדה המקומית יעביר את הבקשתה לוועדת העירייה בתוך חמישה ימים ממועד המועד האמור;

(2) כלליה הבקשתה 12 יחידות דירות לפחות ובهنן תוספה של שתי יחידות דירות חדשות לפחות, רשאי מבקש היתר להיתר להעביר את הבקשתה לוועדת העירייה.

תיקון חוק התכנון
והבנייה – הוראות
שעה – מס' 147

(ד) ועדת העורר תדון בבקשתה ותכריע בהתנדויות, אם הוגש, במקום הועודה המקומית, תוך 45 ימים מהמועד שבו הבקשתה הועברה אליה.
 (ה) החליטה ועדת העורר לאשר את הבקשתה שהוגשה כאמור בסעיף קטן (ג). תעביר את החלטתה לרשות הרישוי המקומית לשם החלטה למתן ההיתר; רשות הרישוי תיתן את ההחלטה בעניין בתוך עשרים ימי עבודה ויחולו לגבי הבקשתה להיתר הוראות סעיף 145(ב)(ב'). עד (ד).

(ו) לא החליטה רשות הרישוי המקומית בבקשתה בתקופה האמורה בסעיף קטן (ה), או לא נתנה את ההיתר בהתאם להוראות סעיף 145(ד)(1) או (2). רשאי מגיש הבקשתה להעביר את הבקשתה לרשות הרישוי הארץ-ישראלית, לשם הוצאה ההיתר, ויהיו נתנות לה כל הסמכויות הנחונות לרשות הרישוי המקומית לפי פרק זה, ובכלל זה הסמכות לשלוח לבקשתה רשות הרישוי פירות החובבים כמשמעותם בסעיף 145(ד)(1) ולגביהם; גבהתה רשות הרישוי הארץ-ישראלית את החובבים כאמור הערבים במלואם למי שנקבע לפי כל דין; ואולם לעניין האגירה למتن ההיתר, תעביר רשות הרישוי הארץ-ישראלית לרשות הרישוי הארץ-ישראלית 40% משיעור האגירה שנקבע לפי סעיף 265(ג'), בלבד.

(ז) הוואה את עצמו נפגע מוחלטה של ועדת העורר או מוחלטה של רשות רישוי הארץ-ישראלית בעניין היתר לפי פרק זה רשאי לעורר לפני ועדת המשנה בתוך שלושים ימים מהיום שבו הומצאה לו ההחלטה; ועדת המשנה תחליט בערר בתוך שלושים ימים מיום הגשתו; החלטת ועדת המשנה תבוא במקום החלטת ועדת העורר או במקום החלטת רשות הרישוי הארץ-ישראלית, לפי העניין;

– (ח) בסעיף זה –

"ועדת המשנה" – במשמעותה בסעיף 6(ה);

"מהנדס מוסד רישוי ארצי" – אדם בעל הכשרה מקצועית בענייני תכנון ובניהו שימנה מנהל מינהל התכנון;

"רשות הרישוי הארץ-ישראלית" – יו"ש בראש ועדת המשנה ומהנדס מוסד רישוי ארצי, ייחדו.

(2) על בקשה להיתר שהועבירה לוועדת העורר לפי חוק זה בתקופת הוראת השעה, ימשיכו לחול הוראות חוק זה גם לאחר תום תקופת הוראת השעה.

תוספת ראשונה

(ההגדרה "תיקופת ההקפה" שבסעיף 1)

- (1) היישובים בשטח המועצה האזורית אשכול;
- (2) היישובים בשטח המועצה האזורית שדרות נגב;
- (3) היישובים בשטח המועצה האזורית שער הנגב;
- (4) היישובים בשטח המועצה האזורית חוף אשקלון;
- (5) אופקים;
- (6) אשקלון;
- (7) נתיבות;
- (8) שדרות;

- (9) היישובים בשטח המועצה האזורית גליל עליון;

(10) היישובים בשטח המועצה האזורית מבואות חרמון;

(11) היישובים בשטח המועצה האזורית מעלה יוסף;

(12) אביבים;

(13) אדרמיה;

(14) אילון;

(15) בצת;

(16) ג'ש (גוש חלב);

(17) דוב"ב;

(18) חורפיש;

(19) חניתה;

(20) ברם בן זמרה;

(21) לימן;

(22) מטוליה;

(23) מצובה;

(24) ר'ג'ר;

(25) עלמה;

(26) עריאמשה;

(27) פסוטה;

(28) קריית שמוונה;

(29) ראש הנקרא;

(30) ריחאניה;

(31) שלומי.

תוספת שנייה

(סעיף 2)

- (5) סעיף 18(ב) לחוק לקידום הבניה במתחמים מועדרפים;
- (6) תקנות התכנון והבנייה (הקמת מכון בקרה ודרך עובdotו), התשע"ח-⁹2018;
- (7) תקנות 5(ד) ו-7ג לתקנות התכנון והבנייה (ירושי בנייה), התשע"ז-¹⁰2016;
- (8) תקנות 13(ב) סיפה ו-17(ב) לתקנות התכנון והבנייה (הlixir רישוי בדרך מקוצרת), התשע"ז-¹¹2017;
- (9) תקנות 6(א)(1) ו-6(א)(2) לתקנות התכנון והבנייה (סדרי הדין בוועדות ער), התשנ"ו-¹²1996;
- (10) תקנה 6(א) לתקנות התכנון והבנייה (סדרי הדין בוועדות ער בערים לפי סעיף 198 לחוק), התשנ"ח-¹³1997;
- (11) תקנה 10(ג) רישה לתקנות התכנון והבנייה (תקייר השפעה על הסביבה), התשס"ג-¹⁴2003;
- . תקנה 10(ג) לתקנות התכנון והבנייה (תוכנית איחוד חולוקה), התשס"ט-¹⁵2009.
- (12)

toplishtat

(סעיף 2)

(1) סעיפים 25, 25, 26, 26 עד 26 ייא ו-28 לחוק משק הגן הטבעי, התשס"ב-2002.

משה ארבל שר הפנים	בניין נתניהו ראש הממשלה
אמיר אוחנה יוושב ראש הכנסת	יצחק הרצוג נשיא המדינה

⁹ ק"ת התשע"ח, עמ' 2074.
¹⁰ ק"ת התשע"ג, עמ' 1512.
¹¹ ק"ת התשע"ז, עמ' 1338.
¹² ק"ת התשנ"ה, עמ' 402.
¹³ ק"ת התשנ"ח, עמ' 1114.
¹⁴ ק"ת התשס"ג, עמ' 800.
¹⁵ ק"ת התשס"ט, עמ' 646.